

Concerto de' Cavalieri olv. **Marcello Di Lisa**

vr 18 nov 2016 / Blauwe zaal / Grote podia

20 uur / pauze ± 20.40 uur / einde ± 21.40 uur
inleiding 19.15 uur / Jan Devlieger / Blauwe foyer

**ken uw klassiekers
2016-2017**

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
vr 14 okt 2016

Concerto de' Cavalieri olv. Marcello Di Lisa
vr 18 nov 2016

Mahler Chamber Orchestra olv. Isabelle Faust
wo 7 dec 2016

Kammerakademie Potsdam olv. Trevor Pinnock
wo 25 jan 2017

Le Concert Olympique olv. Jan Caeyers
vr 31 mrt 2017

**Gelieve uw GSM
uit te schakelen**

De inleidingen kan u achteraf
beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling /
concert / tentoonstelling van
uw keuze.

Grand café deSingel drankjes /
hapjes / snacks uitgebreid
tafelen open alle dagen: 9-24 uur /
informatie en reserveren:
+32 (0)3 237 71 00 of
www.grandcafedesingel.be

Reageer en win

Op www.desingel.be kan u uw visie,
opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma
van deSingel met andere
toeschouwers delen. Selecteer
hiervoor voorstelling / concert /
tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum,
dan maakt u meteen kans om
tickets te winnen.

Cd-verkoop Bij onze concerten
worden occasioneel cd's te
koop aangeboden door
La Boite à Musique / Coudenberg
74 / Brussel / +32 (0)2 513 09 65
www.classicalmusic.be

Concertvleugels Met bijzondere
dank aan Ortwin Moreau voor het
stemmen en het onderhoud van de
concertvleugels van deSingel
Moreau Pianoservice /
Kapucijnenstraat 32 / 2000
Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98
www.moreau-pianoservice.be

Concerto de' Cavalieri / Marcello Di Lisa muzikale leiding

Grand Tour

Antonio Vivaldi (1678-1741)

Sinfonia in D uit 'La Verità in Cimento', RV739
Allegro - Andante - Allegro

Alessandro Scarlatti (1685-1757)

Concerto grosso nr 3 in F
Allegro - Largo - Allegro - Largo - Allegro

Arcangelo Corelli (1653-1713)

Concerto grosso opus 6 nr 1 in D
Largo, Allegro - Largo, Allegro - Largo, Allegro - Allegro

Alessandro Scarlatti

Concerto grosso nr 5 in d
Allegro - Grave - Allegro - Minuetto

Antonio Vivaldi

Concerto voor strijkers in D, RV121
Allegro molto - Adagio - Presto

pauze

Antonio Vivaldi

Concerto for 2 violen en strijkers in A, RV519
(uit 'L'Estro armonico', opus 3 nr 5)
Allegro - Largo - Allegro

Giovanni Bononcini (1642-1678)

Sinfonia a tre in D, opus 4 nr 12
Grave, Allegro - Largo - Grave, Presto - Grave, Vivace - Grave, Allegro

Alessandro Scarlatti

Concerto grosso nr 1 in f
Grave - Allegro - Largo - Allegro

Arcangelo Corelli

Concerto grosso opus 6 nr 4 in D
Adagio, Allegro - Adagio, Vivace - Allegro

Anoniem portret van Antonio Vivaldi, 1723

Grand Tour

Vanaf de achttiende tot de twintigste eeuw was het heel gebruikelijk dat mannelijke adolescenten van goede komaf een cultuurreis maakten in Europa. Meer nog, het was het onmisbare sluitstuk van hun opvoeding. De bedoeling was om de politiek, cultuur en kunst van andere landen te leren kennen én de nodige levenservaring op te doen. Een dergelijke queeste langs de mijlpalen van de Europese beschaving, met doorgaans Italië als belangrijkste reisbestemming, kon maanden tot jaren duren en werd door de Engelse adel 'The Grand Tour' genoemd. Een 'Grand Tour' in het Italië van de tweede helft van de zeventiende en de eerste helft van de achttiende eeuw biedt ons ook op muzikaal vlak heel wat fraais. De Italiaanse opera en wereldlijke cantate zijn letterlijk toonaangevend met als sterkhouders Alessandro Scarlatti (Napels) en Giovanni Bononcini (Bologna). De vioolbouw bereikt een ongeëvenaard niveau in Cremona met klinkende namen zoals Niccolò Amati, Antonio Stradivarius en Giuseppe Bartolomeo Guarneri. Het is ook het tijdperk van de beroemde Italiaanse muziek voor strijkers, denk maar aan Arcangelo Corelli (Rome) en Antonio Vivaldi (Venetië). De muziek voor strijkensemble biedt ons een weelde aan – soms moeilijk van elkaar te onderscheiden – muzikale genres zoals: triosonate, concerto grosso, sinfonia, concerto voor een of meerdere instrumenten en orkest, ...

Italië versus Frankrijk

Alvorens dieper in te gaan op de muziek voor strijkenensemble bij de Italiaanse meesters Arcangelo Corelli, Alessandro Scarlatti, Antonio Vivaldi en Giovanni Bononcini is het opportuun om de Italiaanse stijl te vergelijken met de Franse stijl. Gedurende de tweede helft van de zeventiende eeuw raakte Europa meer en meer verdeeld in een pro-Italiaans en een pro-Frans kamp. Beide muziekstijlen beheersten het toenmalige muziekleven en contrasteerden op menig vlak. Algemeen kunnen we stellen dat de Italiaanse manier van musiceren veel uitbundiger en extravert was met doorgaans een grotere virtuositeit. De Fransen hadden veel minder interesse in uiterlijk vertoon, maar des te meer in kleur, details en ornamenten. Hun kunst is introvert en fijngevoeliger. De Franse nationale stijl ontwikkelde zich vanaf de jaren dertig van de

zeventiende eeuw en verzetten zich gedurende meer dan honderd jaar tegen Italiaanse invloeden. Paradoxaal genoeg is het de Italiaan Giovanni Battista Lully (later verfranst tot Jean-Baptiste Lully) die het Franse muziekleven een krachtige impuls gaf. Als gunsteling van Lodewijk XIV kreeg hij de kans om de 'Tragédie lyrique' (tegenhanger van de Italiaanse opera) te creëren. Het werd een totaal-spektakel met solisten, koor, recieten, orkest en uiteraard veel ballet, waar de zonnekoning zelf in kon schitteren. Stilaan werden de ouvertures en de dansen uit een 'Tragédie lyrique' ook autonoom gespeeld, los van het grotere geheel, waardoor de Franse orkestsuite ontstond. Lully standaardiseerde het typische Franse barokorkest met als basisbezetting een vijfstemmige strijkersgroep mét blazers. De blazers ondersteunden niet alleen de strijkers, maar speelden ook contrasterende soli in een triobezetting met doorgaans twee hobo's en fagot. De bovenste en onderste partij werden steeds met meerdere instrumenten gespeeld. De middenstemmen bleven enkel bezet en klonken zwak ten opzichte van sopraan en bas. Een dergelijke rijke textuur zorgt voor een robuust klankbeeld. Het Lully-orkest klinkt in regel plechtstatig en dit ter meerdere eer en glorie van de Franse vorst. Nog een belangrijk aspect in de polarisatie tussen de Franse en Italiaanse stijl is het blijvend gebruik van de viola da gamba (letterlijk beenviool) door de Fransen ondanks de opkomst van de viool. De roots van dit laatste instrument vinden we bij de rebec en de vedel, twee typische strijkinstrumenten uit de middeleeuwen en de renaissance. Deze instrumenten stonden niet zo hoog aangeschreven en werden vooral gebruikt bij het opluisteren van dansfeesten. Uit deze voorlopers ontstond de viola da braccio (letterlijk armviool) en hun leden: viool, altviool, cello en contrabas. In tegenstelling tot andere streken kreeg de viool in Noord-Italië al heel vroeg een ernstigere rol toebedeeld en werd ze veelvuldiger gebruikt. Ondanks de vele tegenkanten uit het Franse kamp veroverde de viool vanuit Italië heel Europa. Uit de polemische titel van een traktaat van Hubert Leblanc (Amsterdam, 1740) blijkt een duidelijke stellingname van de Fransen ten voordele van de viola da gamba en ten nadele van de viool en de cello: 'Défense de la Basse de viole contres enterprises du violon et prétentions du violoncelle'. Niettegenstaande de tegenstand uit het Franse kamp was de opmars van de viool onstuitbaar. Gecombineerd met de opkomst van de (nieuwe)

concenterende muziekstijl, ontstond het typische strijkorkest naar het voorbeeld van Corelli en Vivaldi. Kenmerkend is de vierstemmige standaardbezetting, zeg maar het klassieke strijkorkest, bijgestaan door akkoordische instrumenten zoals klavecimbel, orgel of theorbe om de basso continuo te realiseren. In de achttiende eeuw kwam stilaan een beweging op gang die de Franse en Italiaanse stijl met elkaar wou verzoenen. François Couperin hanteerde hierbij de term 'Les Goûts-Réunis'. De vermenging van beide 'smaken' (muziekstijlen) moest leiden tot betere muziek. Een gevolg van de verbroedering van alle gangbare stijlen in de tweede helft van de achttiende eeuw resulteerde uiteindelijk in een overkoepelende kosmopolitische stijl waarbij de zonen van Johann Sebastian Bach, Joseph Haydn en Wolfgang Amadeus Mozart de vaandel-dragers zijn.

Rome

Verschillende eretitels worden **Arcangelo Corelli** (Fusignano, 1653 - Rome, 1713) toegedicht zoals 'grondlegger van de moderne viooltechniek' en 'vader van het concerto grosso'. Tijdens zijn loopbaan was hij een van de meest invloedrijke figuren op het gebied van de Italiaanse instrumentale muziek met strijkers en genoot grote faam als violist, leraar en componist. Na zijn muziekstudies in Bologna vestigde Corelli zich omstreeks 1675 in Rome waar hij zich verder vervolmaakte als violist. Rond 1680 trad hij in dienst bij de in Rome residerende Christina van Zweden. In 1687 trad Corelli in vast dienstverband bij kardinaal Benedetto Pamphili en werd, bij diens vertrek naar Bologna in 1690, aangeworven door een concurrerende mecenas: de steenrijke en kleurrijke kardinaal Pietro Ottoboni. Corelli verbleef tot het einde van zijn dagen in een woning van zijn nieuwe beschermheer. Niettegenstaande zijn eerder bescheiden oeuvre oefende Arcangelo Corelli een grote invloed uit op de ontwikkeling van de solosonate, de triosonate en het concerto grosso. Zijn eerste vier opusnummers bevatten telkens een set met twaalf triosonates (Rome, respectievelijk in 1681, 1685, 1689 en 1694). Deze triosonates zijn keurig ingedeeld volgens de twee hoofdtypen die zich na 1660 duidelijk manifesteerden: sonata da chiesa (opus 1 en 3) en sonata da camera (opus 2 en 4). De sonata da chiesa (kerksonate of kortweg sonate) heeft de opvolging van langzaam, snel, langzaam en opnieuw snel en heeft geen duidelijke

link met een dansbeweging terwijl de sonata da camera (kamersonate of ook suite) bestaat uit een opeenvolging van gestileerde dansvormen. Corelli koos heel bewust voor 1 januari 1700 als publicatiedatum voor zijn bundel met twaalf vioolsonates (opus 5) en wou hiermee de viool definitief als volwaardig kunstinstrument installeren aan het begin van de nieuwe eeuw. De **Concerti grossi, opus 6** werden pas in 1714 postuum uitgegeven bij Estienne Roger in Amsterdam en decennia lang door de componist voorbereid en bijgewerkt. In een concerto grosso wordt gebruik gemaakt van de afwisseling tussen een kleine groep 'concertino' en een grote groep 'concerto grosso' (of 'ripieno'). Deze compositietechniek werd voor het eerst gebruikt door Stradella, maar het is Corelli die de standaard bepaalde. De oorsprong van sommige concerti uit het opus 6 dateren vermoedelijk reeds van voor 1682. In dat jaar publiceerde Georg Muffat zijn 'Armonico tributi' (vijf kamersonates die volledig zijn geënt op het concerto grosso-principe) te Salzburg, na diens terugkeer uit Rome, waar hij vanaf 1680 in de leer was bij Corelli. Het is mogelijk dat ze elkaar beïnvloedden, maar Muffat verwijst in zijn voorwoord tot 'Ausserlesene Instrumental-Music', Passau 1701, heel duidelijk naar zijn Romereis, waarbij hij het omzetten van (trio)sonate naar concerto (grosso) beschrijft: "Het is maar al te waar dat de prachtige concerten van een nieuw type waarvan ik in Rome heb genoten mij ten zeerste bemoeidigen en mij wederom op enkele ideeën brachten die u misschien niet onwelgevallig zullen zijn". Deze nieuwe ideeën slaan voornamelijk op het uitvoeren van trisonates met alternerende solo- (concertino) en tuttypassages (ripieno). Het concerto grosso is dus een logische en organische ontwikkeling uit de trisonate. We kunnen ons goed voorstellen dat men, om in grotere ruimtes meer volume te kunnen produceren, de stemmen verdubbelde. Hiermee wordt voldaan aan twee typische kenmerken van barokmuziek: het clair-obscur (terrassendynamiek) en het concorderend principe (wedijver tussen verschillende instrumenten). Het **Concerto grosso nr 1 in D** is geheel op deze leest geschoeid. Het eerste deel van dit concerto bestaat uit verschillende geledingen (Largo-Allegro-Adagio-Allegro-Adagio-Largo-Allegro) die met elkaar contrasteren. Net als in het openingsdeel horen we ook in het tweede deel (Largo), geschreven in de paralleltoonaard b, een afwisseling tussen concertino en ripieno. Harmonisch gezien zijn de parallelle sextakkoorden heel

karakteristiek en na een frygische cadens zet het derde deel (Allegro) in. Dit deel is een fughetta waarbij de leden van het concertino beurtelings inzetten, van hoog naar laag, gevolgd door het volledige orkest. Midden in dit deel is er ook nog een solopassage van het concertino. Dit concerto grosso sluit af met een gigue-achtig deel (Allegro) in een twaalf achtste maat. Ook het **Concerto grosso nr 4** is geschreven in D en bestaat uit drie delen die elk nog twee geledingen hebben. Het eerste deel begint met een langzame inleiding (Adagio) waarna een vlugge beweging (Allegro) met heel wat snelle zestiende noten volgt. Het tweede deel is opgedeeld in een Adagio en een Vivace. Het Adagio is geschreven in een doorlopende beweging van achtste noten voor het hele orkest. De paralleltoonaard b, de herhaalde noten, de lamentobas in het begin en de talrijke spanningsvolle harmonieën zorgen voor een klagende sfeer en gaat na een frygische cadens over in een Vivace. In deze laatste geleding wordt vaak de tweede tel van de driekwartsmaat benadrukt. Het laatste deel begint met een Allegro in een tweekwartsmaat met heel wat triolen. Hierdoor denken we bij sommige passages aan een zes achtste maat. Deze geleding sluit naadloos aan met de tweede geleding (eveneens Allegro). Hier horen we heel wat zestiende noten met akkoordbrekingen, herhaalde noten en schijnpolyfonie. Het tempo van beide Allegro's is normaliter hetzelfde, maar het karakter is weldegelijk anders: het eerste Allegro is dansant en het tweede virtuoos en uitbundig.

Napels

Alessandro Scarlatti (Palermo, 1660 - Napels, 1725) is een telg uit een vooraanstaande Siciliaanse muzikantenfamilie. Hij is de vader van Filippo (1679-1750) en Domenico (1685-1757). Domenico Scarlatti is heden ongetwijfeld de beroemdste Scarlatti. Denk maar aan zijn meer dan 500 eendelige klavecimbelsonates. In de barokperiode gold Alessandro evenwel als de belangrijkste Scarlatti. Alessandro is in de eerste plaats een componist van vocale muziek. Hij schreef een groot aantal opera's, oratoria en kamercantates naast een aantal missen en motetten. Zijn output op het gebied van de instrumentale muziek, met onder meer concerti grossi en wat klaviermuziek, is eerder beperkt. Scarlatti bouwde beurtelings in Rome (1672-1682 en 1703-1708) en Napels (1684-1702 en 1708-1725) een muzikale carrière uit. In beide steden was er in die tijd een

Zicht op het Forum Romanum. Schilderij van Giovanni Paolo Panini, 1747

grote concurrentiestrijd aan de gang tussen de verschillende mecenasen. Via muziek en beeldende kunst wilden zij hun macht en prestige vergroten. Het enorme budget dat op die manier ter beschikking kwam, resulteerde in een massale artistieke productie. Pas op latere leeftijd en na talrijke successen op het gebied van de opera en het oratorium kreeg Alessandro Scarlatti belangstelling voor het concerto grosso. Vermoedelijk was de publicatie van Corelli's concerti grossi in 1714 hiervoor de aanleiding en de inspiratiebron. Scarlatti schreef zijn 'Sinfonie di concerto grosso' vanaf 1715 en werden, net als de concerti grossi van Corelli, postuum gepubliceerd (Londen, 1740). Een grote hang naar vernieuwing kunnen we Alessandro in zijn concerti grossi niet toedichten. Scarlatti zet wel delen van het da chiesa- en da camera-type samen in een zelfde concerto. In het **Concerto grosso nr 1 in f** volgt na een beklijvend Grave een swingend fughetta (Allegro) waarbij het thema start met een opvallende syncope. Het derde deel (Largo) is overwegend homofoon met hier en daar een vertraging. In maat 14 start een graduele opbouw vanuit de eerste viool. Het laatste deel is een Allemande, een dansbeweging in een vierkwartsmaat en typische opmaat. Het **Concerto grosso nr 3 in F** zet in met een feestelijk Allegro. Het contrasterende tweede deel (Largo) is geschreven in de paralleltoonaard d en eindigt met een frygische cadens. Het daaropvolgende derde deel (Allegro), opnieuw in de hoofdtoonaard, is een fughetta met de karakteristieke afwisseling tussen concertino en ripieno. Na het vierde deel (Largo), opnieuw in mineur, volgt een gigue-achtig deel (Allegro). Het eerste deel (Allegro) van het vrij compacte **Concerto grosso nr 5** in d vangt, net als de expositie van een klassieke barokfuga, aan met inzetten van het concertino: dux in d, comes in a, dux in d en uiteindelijk ook de comes in a gespeeld door het volledige orkest. Dit Allegro eindigt met een picardische tert. Na een donker Grave volgt een temperamentvolle Giga. Dit concerto sluit af met een Minuetto, waarbij vaak zowel de eerste als de tweede tel van de driekwartsmaat worden benadrukt.

Venetië

In tegenstelling tot de bekendheid en waardering die **Antonio Vivaldi** (Venetië, 1678 – Wenen, 1741) heden geniet, begon de faam van deze componist en vioolvirtuoos al tijdens zijn leven te tanen. We kunnen ons niet voorstellen dat zijn

muziek in de decennia na zijn dood snel, op een aantal vioolconcerten zoals 'De lente' uit 'De vier jaargetijden' na, in de vergetelheid geraakte. Een gedetailleerde levensloop blijft tot op de dag van vandaag in nevelen gehuld. Dit gaf aanleiding tot heel wat speculaties en fantasierijke 'verhalen'. Vanaf het midden van de negentiende eeuw, simultaan met de Bachrevival, was er een vernieuwde belangstelling voor deze Venetiaanse meester. Toen men vaststelde dat de jonge Johann Sebastian een aantal werken van Antonio arrangeerde voor klavecimbel of orgel was de interesse gewekt en begon ook de Vivaldirevival. Het zou toch tot ver in de twintigste eeuw duren tot vooral ook de meeste van de niet gepubliceerde werken – waaronder heel wat opera's, cantates en koorwerken – van onder het stof werden gehaald. De bundel 'L'Estro armonico' (vrij vertaald als 'De harmonische verbeelding') werd wel tijdens Vivaldi's leven gepubliceerd (Amsterdam, 1711) en diende als een inspiratiebron voor menig componist in de achttiende eeuw. 'L'Estro armonico' vormt een synthese van de Italiaanse muziek voor strijkenensemble. Deze bundel met twaalf concerti, die vaak worden omschreven als concerti grossi, biedt ons een grote diversiteit aan klankkleuren en uiteenlopende bezettingen: twee concerti voor vier violen en orkest (RV549 en 550), twee concerti voor vier violen, cello en orkest (RV567 en 580), twee concerti voor twee violen en orkest (RV519 en 522), twee concerti voor twee violen, cello en orkest (RV565 en 578) en tenslotte ook vier concerti voor viool en orkest (RV230, 265, 310 en 356). Zes van deze concerti werden door Johann Sebastian Bach gearrangeerd: het derde, negende en twaalfde concerto (RV310, 230 en 265) werden omgezet naar klavecimbel (BWV978, 972 en 976); het achtste en elfde concerto (RV522 en 565) werden gearrangeerd als orgelwerken (BWV593 en 596) en het tiende concerto herwerkte Bach tot het beroemde Concerto voor vier klavecimbels en orkest (BWV1065). In het **Concerto in A, opus 3 nr 5, RV519** treden twee violen (violini concertanti) in dialoog met het strijkorkest bijgestaan door de basso continuo. Opvallend in het eerste deel (Allegro) zijn de passages in unisono. De eerste viool (violino principale) is duidelijk de belangrijkste partij. In het tweede deel (Largo) treedt een triobezetting op de voorgrond, waarbij een versierde bovenstem (violino principale) wordt begeleid door de middenstem (violen) en de basstem (altviolen). In het derde en laatste deel (Allegro) speelt Vivaldi al zijn troeven uit met

Arcangelo Corelli. Portret door Hugh Howard, 18de eeuw.

een dialoog tussen twee groepen in de tuttipassages, tussen beide protagonisten van het concertino, tussen violino principale en basso continuo, enz. Het tijdens Vivaldi's leven ongepubliceerde **Concerto voor strijkers in D, RV121** is gecomponeerd tussen 1717 en 1736. Het is goed mogelijk dat dit concerto geschreven is voor het 'Ospedale della Pietà' in Venetië, waar Vivaldi van 1703 tot 1740, weliswaar met talrijke onderbrekingen, werkzaam was als componist, vioolpedagoog en leider van de muziekkuitvoeringen. Venetië bezat een viertal van deze instellingen die het midden hielden tussen weeshuis – lees: kostschool voor buitenechtelijke kinderen van rijke afkomst –, klooster, meisjesschool en conservatorium. Muziek was een belangrijk onderdeel van de geboden opleiding waar kosten noch moeite voor werden gespaard. In een dergelijke environment past het Concerto, RV121 perfect. Het heeft de gebruikelijke drie delen met snelle hoekdelen en een langzaam middendeel. Opnieuw maakt Vivaldi in het eerste deel gebruik van unisono voor het hele orkest. Het homofone middendeel is geschreven in de paralleltoonaard b en heeft in de maten 5 tot 8 heel wat dissonanten. In het laatste deel spelen de eerste en tweede violen dezelfde partij. Een buitenbeentje in Vivaldi's oeuvre vormt de **Sinfonia in G uit de opera 'La Verità in Cimento', RV739**. Tot voor enkele jaren werd deze Sinfonia voor strijkers en basso continuo verkeerdelijk ingedeeld bij de opera 'Il Teuzzone'. De oorzaak ligt voor de hand omdat beide manuscripten ('Il Teuzzone' en 'La Verità in Cimento') samen werden bewaard en waarbij de Sinfonia, RV739 terug te vinden is ná het laatste deel van 'Il Teuzzone', maar vóór de titelpagina van 'La Verità in Cimento'. Zoals reeds eerder opgemerkt werd de ouverture in een 'Tragédie lyrique' stilaan uit het grotere geheel gelicht om uitgevoerd te worden als een zelfstandig werk. Hetzelfde fenomeen doet zich voor in de Italiaanse opera. Misschien werd de Sinfonia uit 'La Verità in Cimento' voor een bepaalde gelegenheid los van de opera gespeeld, hiervoor uit het manuscript gehaald en daarna op een verkeerde plaats teruggestoken? In ieder geval is het een meeslepend driedelig werk. Het speelplezier straalt in het wervelende eerste deel (Allegro) zo van de partituur af, waarbij akkoordbrekingen, ontdubbelen van partijen, toonladderfragmenten, tegenstellingen tussen majeur en mineur, vergrote secundes en verkleinde septiemen de revue passeren. Het middendeel is een gelijkaardig trio als

in RV121. De toonaard is nu de gelijknamige toonaard g waarbij de eerste stem wordt gespeeld door een aantal violen in unisono. Het compacte laatste deel klinkt wat jazzy door het gebruik van tegentijden en sluit deze 'Sinfonia voor de opera' af.

Bologna

Net als Alessandro Scarlatti stamt **Giovanni Bononcini** (Modena, 1670 – Venetië, 1747) uit een vooraanstaande familie van musici en was hij ook in de eerste plaats een componist van vocale muziek. Giovanni Bononcini was werkzaam in zowat alle belangrijke Europese steden zoals Rome, Wenen, Berlijn, Londen en Parijs. Hij begon zijn carrière echter in Bologna waar hij in zijn beginjaren paradoxaal genoeg voornamelijk instrumentale muziek schreef. In 1685 publiceerde hij op vijftienjarige leeftijd drie bundels met instrumentale muziek (opus 1-3). Een jaar later werden eveneens in Bologna de **Sinfonie a tre, opus 4** uitgegeven. Het zijn triosonates voor twee violen en basso continuo. De twaalfde sinfonia uit deze bundel bevat, in de drie centrale delen, voor ieder van de drie protagonisten solopassages van hoge intensiteit. De hoekdelen klinken sereen en schragen dit aantrekkelijke werk.

Concerto de' Cavalieri

muzikale leiding
Marcello Di Lisa

1ste viool

Paolo Perrone *
Fabio Ravasi
Rossella Croce
Marialuisa Barbon
Isabella Bison

2de viool

Antonio De Secondi *
Giancarlo Ceccacci
Rossella Borsoni
Gabriele Politi

altviool

Piero Massa *
Pietro Meldolesi
Gian Claudio Del Moro

cello

Francesco Galligioni *
Gioele Gusberti

contrabas

Luca Cola

fagot

Maria De Martini

klavecimbel

Mariangiola Martello

* concertino/solo

Zicht op het Canal Grande, Venetië. Schilderij van Canaletto, ca. 1742

Binnenkort in deSingel

Meccore String Quartet

Wojciech Koprowski, Jaroslaw Nadrzycki viool
Michal Bryla altviool **Karol Marianowski** cello

za 26 nov 2016 / 20 uur / Blauwe zaal

€ 24, 20 (basis)
€ 20, 16 (-25/65+)
€ 8 (-19 jaar)

gratis inleiding / Piet De Volder
19.15 uur / Blauwe foyer

Ludwig van Beethoven
Strijkkwartet nr 4 in c, opus 18 nr 4
Karol Szymanowski
Strijkkwartet nr 2, opus 56
Jean Sibelius
Strijkkwartet in d, opus 56
'Voces Intimae'

www.desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid

**Vlaamse
overheid**

Provincie
Antwerpen

SA STAD ANTWERPEN

mediasponsors

Knack

dS De
Standaard

canvas